לימא תנן סתמא דלא כרבי מאיר. אברייתא דלקמן [ח] דקתני בהדיא רבי מאיר אומר מכניסן זוג זוג הוי מלי למפרך דר"מ אדר' מאיר אלא דיניא ליה טפי דלקשויי אמתניתין ומכח דקתני עלה בברייתא ר' מאיר אומר מכניסן זוג זוג לא היה יכול להוכיח דמתני' רבי מאיר כדמוכח בסמוך אההיא דשבת ולאקשויי דר"מ אדרבי מאיר דאדרבה לקמן מוכח דמתניתין דלא כר"מ דמתני' קתני במה דברים אמורים בישנות וברייתא קתני רבי מאיר אומר אחד חדשות ואחד ישנות: **אי** קסבר שבת זמן תפילין. פירש בקונטרס משום הכי שרי אבל לאלולי טפי מן המצוה לא וקשה דאם מכח זה בא לדקדק דזוג אין טפי לא אם כן בסמוך דקאמר לעולם לאו זמן תפילין הוא ה"נ דמלי למימר לעולם זמן תפילין הוא אלא ל"ל דאי זמן תפילין הוא איכא בל תוסיף אע"ג דלא מיכוון כדמסיק רבא בפרק לאוסו בית דין [א] (ר"ה דף כח:) ולהכי זוג אחד אין טפי לא [ב]:

וכי שרו רבנן לענין הצלה דרך מלבוש במקום תפילין. פירש בקונטרס דשלא במקום תפילין הן בולטין יותר מדאי [ג] וגרסה משאוי ולכך אסור ואין זו סברא אלא גרסה דהטעם משום דלא מיקרי מלבוש אלא במקום שרגיל להניחו בחול [ד]:

מקום יש בראש שראוי להניח בו תפילין. מסופק היה ר"י איזה שיעור יש ברוחב תפילין דיש עושין גדולים מחבריהם ויש שעושין אותם קטנים ביותר ומדקאמר מקום יש בראש להניח ב' תפילין משמע דשיעור רחבו שיתמלא מקום השנים [ה] ואור"י דמלא במדרש דשיעורן כב' אצבעות וסמך לדבר [ד] דלין רוחבו ב' אצבעות כדאמר בפ' קמא דסוכה (ד' ה.) ואמרי' בפ"ק דערכין (דף ג:) שערו היה נראה בין לין למצפה ששם מניח תפילין ודומה דלין היה במקום הראוי להניח תפילין אע"ג דגבי לין כתיב (שמות כח) מלאו ומתרגמינן בין עינוהי גבי תפילין נמי כתיב (דברים יא) בין עיניכם ודרשינן בגובה שבראש [ו]:

ידך זו קיבורת. הוא קבולת בשר שבזרוע שבין המרפק שקורין קולא [ז] בלע"ז ובין הכתף וקיבורת כמו קיבורת דאהיני [ח] ולא כמו שמפרש קיבורית הוא קבילת בשר שבין פיסת היד למרפק סמוך למרפק דבכל מקום משמע דתפילין הן בזרוע [ט] ובמסכת אהלות (פ"ז משנה ח) משמע דזרוע הוא בין המרפק ולכתף דקאמר שלשים בפיסת יד [י] כו' שנים בקנה ושנים במרפק אחד בזרוע ואחד בכתף ובהקומץ רבה (מנחות ד' לז:) נמי אמרי' דבעינן שתהא שימה כנגד הלב [יא]:

ימיס

ובסכנה. שאינו יכול להמתין שם ומתירא מפני הליסטים: **נוחנן** לחבירו וחבירו לחבירו. דכל חד וחד לא ממטי להו אלא אמות: **לחצר החיצונה.** של עיר שהוא מקום המשתמר ראשון: **וכן בנו.** שילדתו אמו שם בשדה בשבת: **לא סהלך זו יוחר מרגלי בעליה.** אינן יכולין להרחיקה מתחום שביתת בעליה הכל לפי מה שעירבו הבעלים:

גמ' נוכש כל מה שיכול ללבוש. לענין הצלת הליקה תנן בכל כתבי הקודש (שבת קכ.): **ונשם הוא מוליא.** לחצר שסמוכה לליקה: **הסם.** דקאי בשאר מלבושין דכמה דבעי לביש בחול: **זוג אחד אין.** דקסבר שבת זמן תפילין הוא ומשום הכי שרי [ג] ובלאו הצלה נמי אם בא להניח תפילין מניח ומשום הצלה לא שרינן ליה טפי: **מאי קסבר.** דקא שרי שנים שנים אבל טפי לא: **אי קסבר שבת זמן תפילין הוא.** משום הכי שרי אבל לאלולי טפי מן המצוה לא: **לאו זמן תפילין הוא.** ושרו ליה רבנן דרך מלבוש משום דתכשיט הוא לגביה ולא משאוי ואע"ג דלאו אורחיה הכא משום הצלה שרי: **במקום תפילין.** הראוי להניח בו תפילין שאין כל הראש כשר להניח תפילין אלא קדקד לבד וחריץ יש שם שהתפילין יושבים בו ואינן בולטין כל כך כדלקמן ובשבת נמי באתרא דלא חזו ליה לאו תכשיט הוא שבולטין יותר מדאי והוי כמשאוי: **דיד** (א). אין כל הזרוע כשר לתפילין אלא קיבורת כדלקמן: **מנהג בזיון.** להניח חבילה עליהן שרי ליה למנטרינהו התם: **ראוי מי אמר.** דגבי שבת לימא דתכשיט הוא: **קיבורת.** אבר אמצעי שבזרוע ובלע"ז רבדי"ן: **רופף.** רך. ובלע"ז פונטיי"ל: **תנא קמא סבר שבת זמן תפילין הוא.** ומשום הצלה לא מישרו ביה טפי מן המצוה דלאו תכשיט הוא וכל שכן דכיון דזמן תפילין הוא ואיכא בל תוסיף אתי איסור בל תוסיף ומשוי להו עליה כמשאוי: **ר"ג סבר לאו זמן תפילין הוא.** והיינו טעמא דשרו ליה רבנן להצלה משום דתכשיט הוא הלכך כל כמה דהוי תכשיט שרי ומשום בל תוסיף ליכא הכא דאין כאן מצות תפילין כלל אלא כשאר מלבוש בעלמא: **איבעית אימא דר"ע שבת זמן תפילין הוא.** ולכולי עלמא אינו תכשיט ובמצות צריכות כוונה קא מיפלגי: **ת"ק סבר מצות צריכות כוונה.** שהעושה מצוה צריך שיכוין בה הלכך זוג אחד אין טפי לא דאי מכוין למצוה איכא בל תוסיף ואי לא מכוין למצוה תרוייהו משאוי נינהו ואין כאן מצוה: **ורבן גמליאל סבר מצות אין צריכות כוונה.** הלכך מצוה איכא בל תוסיף ליכא דאין עובר על בל תוסיף אא"כ נתכוון למצוה וזה לא נתכוון ובכל חד אמרי האי למצוה. ולבי מגמגם לומר דכיון דלאו תכשיט נינהו נהי דבל תוסיף ליכא איסור שבת מיהא לא פקע והא ליכא למימר דלכולי עלמא תכשיט הם דאם כן לתנא קמא אמאי אסור לא ליכוין ולא ליתסר וליכא למימר נמי דלתנא קמא לא הוי תכשיט ולרבן גמליאל הוי תכשיט דאם כן לוקי פלוגתייהו בהכי ועוד היינו פלוגתא דלעיל דזמן ולאו זמן. וגרסה לי דהכי גרסינן תנא קמא סבר מצות אין צריכות כוונה ולכולי עלמא תכשיט הן הלכך כיון דלענין מיפק ידי חובתיה נפיק בלא כוונה לענין בל תוסיף נמי אף על גב דלא מכוין להו למצוה איכא בל תוסיף כיון דזמן תפילין הוא ור"ג סבר צריכות כוונה לגאת ידי חובתו הלכך בבל תוסיף נמי לא עבר עד דמיכוין למצוה:

ואיבעית

ובסכנה מכסן והולך לו [ו] רבי שמעון אומר נותנן לחבירו וחבירו לחבירו עד שמגיע לחצר החיצונה [ז] וכן בנו נותנו לחבירו וחבירו לחבירו אפילו מאה רבי יהודה אומר אנותן אדם חבית לחבירו וחבירו לחבירו אפילו חוץ לתחום אמרו לו לא תהלך זו יותר מרגלי בעליה: **גמ'** זוג אחד אין טפי לא לימא תנן סתמא דלא כרבי מאיר דאי כרבי מאיר האמר לובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף [ג] דתנן [ב]ולשם מוציא כל כלי תשמישו ולובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף וההיא סתמא ממאי דרבי מאיר היא דקתני עלה לובש ומוציא ופושט ולובש ומוציא ופושט אפילו כל היום כולו דברי ר"מ אמר רבא אפילו תימא רבי מאיר התם דרך מלבושו כחול שוויה רבנן והכא דרך מלבושו כחול שוויה רבנן התם דבחול כמה דבעי לביש לענין הצלה נמי שרו ליה רבנן הכא דבחול נמי זוג אחד אין טפי לא לענין הצלה נמי זוג אחד אין טפי לא: רבן גמליאל אומר שנים שנים: מאי קסבר אי קסבר שבת זמן תפילין הוא זוג אחד אין טפי לא ואי קסבר שבת לאו זמן תפילין הוא ומשום הצלה דרך מלבוש שרו ליה רבנן אפילו טפי נמי לעולם קסבר שבת לאו זמן תפילין הוא וכי שרו רבנן לענין הצלה דרך מלבוש במקום תפילין אי הכי זוג אחד [ד] נמי אין טפי לא [ה] אמר רב שמואל בר רב יצחק מקום יש בראש להניח בו שתי תפילין הניחא דראש דיד מאי איכא למימר כדרב הונא דאמר רב הונא פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על ראשו ומסלקן מראשו וקושרן בזרועו אימר דאמר רב הונא שלא ינהג בהן דרך בזיון ראוי מי אמר אלא כדאמר רב שמואל בר רב יצחק מקום יש בראש שראוי להניח בו שתי תפילין הכא נמי מקום יש ביד שראוי להניח בו שתי תפילין [ו] תנא דבי מנשה [ז] על ידך [ח] זו קיבורת בין עיניך זו קדקד היכא אמרי דבי רבי ינאי [ט] מקום שמוחו של תינוק רופס. לימא בדרב שמואל בר רב יצחק קמיפלגי דת"ק לית ליה דרב שמואל בר רב יצחק ורבן גמליאל אית ליה דרב שמואל בר רב יצחק לא דכולי עלמא אית להו דרב שמואל בר רב יצחק והכא [י] בשבת זמן תפילין קמיפלגי דת"ק סבר שבת זמן תפילין הוא ורבן גמליאל סבר שבת לאו זמן תפילין הוא ואיבעית אימא דכ"ע שבת זמן תפילין הוא והכא [יא] במצות צריכות כוונה קמיפלגי ת"ק סבר לצאת בעי כוונה ורבן גמליאל סבר לא בעי כוונה

ואיבעית

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פי"ב מהל' שבת הלכה יז סמג לאוין סה טור ש"ע א"ח סי' שמט סעיף ג:

ב [מיי' פכ"ג מהל' שבת הל' כ טוש"ע א"ח סי' שא סעי' מד]:

ג ג מיי' פ"ד מהלכות תפילין הלכה ב סמג עשין כב טור ש"ע א"ח סי' מ סעיף א:

ד ד מיי' שם הלכה א טוש"ע שם סעיף ט:

רבינו חננאל

זוג אחד אין טפי לא, לימא תנן סתם דלא כר' מאיר, דאי ר' מאיר האמר כל מאן דבעי מציל, דתנן ולשם הוא מוציא כל כלי תשמישו ולובש כו'. אמר רבא אפילו תימא ר' מאיר (בדרך) [בדרך] מלבושו בחול התירו לו להוציא בשבת, התם דבחול כמה דבעי לביש, אצולי נמי כמה דבעי מציל, הכא דבחול כו'. **רבן גמליאל [אומר]** ב' ב' כו'. אוקימנא דרבן גמליאל סבר שבת לאו זמן תפילין היא, ומשום ביזיון כתבי קודש שרו ליה רבנן, וכי שרו ליה רבנן לא שריין ליה אלא דרך מלבוש במקום תפילין. וסבר לה כר' שמואל בר רב יצחק דאמר [מקום] כו'. וגם בזרוע נמי יש בו מקום להניח [בו שתי] תפילין. פי' קיבורת, הזרוע שכנגד בית השיחי. והיא בצ"עת א' דרע ויש או' טהר אל' כף. פי' צבתין, מעוכין אלו על אלו, לשון וגם שול תשולו לה מן הצבתים. ולישנא דרבנן שנים מדובקין זה על זה נקראין צבותין, מלשון צבת בצבת עשויה. והו א' כלבתין והני צבותין מתקיימה. לימא, תנן סתמא ורבן גמליאל, בהא דר' שמואל בר רב יצחק פליגי. ודחינן לא דכולי עלמא אית להו דרב שמואל בר רב יצחק, ובשבת זמן תפילין פליגי. דתנא קמא סבר שבת זמן תפילין היא, ולא שרי אלא זוג אחד בלבד. ורבן גמליאל סבר שבת לאו זמן תפילין היא, ומשום כתבי הקודש שרו ליה רבנן דרך מלבוש כדרך שראוי לו ללבוש. וכיון שיש לו מקום ללבוש בו שני תפילין התירו לו שנים. **איכא דאמרי** כולי עלמא שבת זמן תפילין היא, ובלצאת בעי כוונה פליגי. תנא קמא [סבר] לצאת לא בעי כוונה ורבן גמליאל סבר לצאת נמי בעי כוונה.

מסורת הש"ס

ח) [ע' תוס' לקמן לז: ד"ה ר"ש], ט) [ע' תוס' שם ד"ה ה"ג], ג) [ע' תוס' שם ד"ה ה"ג], ג) שבת קכ., ד) ע"ז מד., ה) מנחות לז. [ערכין יט:], ו) [שבת שם. וש"נ], ז) [ברכות יג. פסחים קיד:], ח) [דף לו:], ט) [ועי' תוס' סוכה ה: ד"ה אל יוסף], י) [נ"ב ה. סנהדרין כו:],

תורה אור השלם

1. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: דברים ו ח

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי הכי זוג אחד אין כל"ל ותיבת נמי נמחק: (ב) רש"י ד"ה זוג אחד וכו' דבלאו הצלה: (ג) ד"ה דיד מאי איכא למימר אין כל: (ד) תוס' ד"ה מקום וכו' וסמך לדבר ציץ דרוחבו: (ה) ד"ה ידך וכו' שקורין קול"ל. נ"ב ע' בתוס' פ' המקנה דף ל"ב בד"ה במרפיקו: (ו) בא"ד שלשים בפיסת יד אצבע שנים בקנה:

לעזי רש"י

רבדי"ן [ברדו"ן]. החלק הבשרני של הזרוע. פונטיינ"א. מרפס.

מוסף רש"י

כל כלי תשמישו. שנמיכין לו לאותו היום, כגון טוסות וקיתונות (שבת קכ.). **מקום יש בראש להניח בו שתי תפילין.** שרוחב המרין (שבראשו למעלה מן הפרצה מקום שמוחו של תינוק רופס) מקום כרך שני לוטות (ע"ז מד.). **ידך** זו קבורת. בלד"ן בלע"ז בגובה הזרוע רחוק מן האצל מעט (ערבין יט:). **היכא.** אקדקוד קאי (מנחות לז.). **רופס.** רך כשהוא קטן כן שנה (שם). **במצות צריכות כוונה.** שיהא מתכוין לשם מצות (ברכות יג.).

מוסף תוספות

א. דבזמנו לעבור לא בעינן כונה. רשב"ם. ב. [ו]אי קסבר שבת לאו זמן תפילין הוא, שלא בזמנו לעבור בעי כונה, [וכיון] דדרך מלבוש שרו ליה רבנן אפי' טובא נמי. שם. ג. ולא הוו תכשיט ומלבוש כשמניחם שם. תוס' ר"פ. ד. ובמקום תפילין חשוב דרך מלבוש כיון שדרכו להניחן שם בחול, שלא במקום תפילין לא חשיב דרך מלבוש אלא משוי. רשב"ם. ה. כדי שימלאו השנים אותו מקום שמחו של תינוק רופס. תוס' הרא"ש. ו. כדקאמר הכא בהא דר' שמואל בר רב יצחק וקושרן בזרועו, ואמרינן במנחות [מג:] חביבין ישראל שסיבבן הב"ה מצות תפלין בראשיהן ובזרועותיהן, ואמרינן נמי התם [לז.] אין לו זרוע פטור מן התפלין. שם. ז. והיינו כנגד הדדין, כדאמרינן במועד קטן [כז:] הספד על הלב שנאמר על שדים סופדים. שם.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ואיבעיא אימא. לענין לאתא כולי עלמא לא פליגי דידי חובתיה נפיק אע"ג דלא איכוון ולענין בל תוסיף פליגי דת"ק כי היכי דלענין מפיק נפיק לענין בל תוסיף נמי עבר ורבן גמליאל מי לא מכוונין למצוה לא עבר: **ואיבעיא אימא מי סבירא ליה.** (ג) דלכ"ע שבת זמן תפילין לא לעבור ולא לאתא בעי כוונה ואיכא בל תוסיף אלא שבת לאו זמן תפילין הוא ובהא פליגי דת"ק סבר שלא בזמנו נמי אפי' בלא כוונה מצוה היא ותוספת עמה ורבן גמליאל שלא בזמנו ואינו מתכוין אין כאן רמז מצוה ואין כאן תוספת: **זוג ג' נמי לא.** דיש כאן תוספת שמוסיף שבת על החול למצות תפילין: **ועוד הישן בשמיני בסוכה יצקה.** דמוסיף שמיני על השביעי ואמן מיתב יתבינן בשמיני בספק שביעי לכתחלה אלא שלא בזמנו בלא כוונה לאו תוספת הוא ולהכי סברינן דאי שמיני הוא לא מכוונין למצות סוכה: **מחוורתא דדשבינן מעיקרא.** בשבת זמן ולאו זמן תפילין הוא (ג) קא מיפלגי: **ומאן.** תנא דשמעת ליה דאמר שבת זמן תפילין דמוקים מתני' אליביה: **ושמרת את החוקה.** בפרשת קדש לי כתיב והיא אחת מד' פרשיות של תפילין: **אלא לענין פסח.** דאיירי בה לעיל מינה והאי מיימים ימימה משנה לשנה דמתרגמינן מזמן לזמן. אלמא מדלא דריש ר' עקיבא האי קרא בתפילין ש"מ דס"ל לילה ושבת זמן תפילין דלא קא ממעט להו קרא: **והא דתנן.** בפ"ק דכריתות (דף כ.): הפסח והמילה. אע"פ שיש בהן כרת הואיל ואין בהן לאו אלא מצות עשה הן אין מביאין על שגגתן חטאת שאין חטאת באה אלא על לאו דכרת כדכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשינה וגו': **לאו נמי איכא.** דהא כתיב ושמרת וכל שמירה אזהרת לאו היא כדר' אבין: **השמר דלאו לאו והשמר דעשה עשה.** פי' השמר שלא תעשה כן כגון השמר לך פן תכרות ברית וגו' (שמות לד) השמר לך פן תנקם וגו' (דברים יב) השמר בנגע הצרעת (שם כד) שלא יקוץ בהרתו. השמר דעשה כי האי דושמרת את המקום: **מי שלריכין אות.** ימים שישראל צריכין להעמיד אות על עצמן להכיר שהם מחזיקים במורתו של הקב"ה יצאו שבתות וימים טובים שהן עצמן אות בין הקב"ה לישראל דכתיב (שמות לא) כי אות היא ביני וביניכם: **הגיעור בגילה.** שאין לו לחוש שמא יפיח בתפילין: **רבה מגיה.** ואינו כמוסיף על המצוה דלילה זמן תפילין הוא ורבנן הוא דגזור שמא יפיח כשהוא ישן: **מדגילה גה"ק ומן הפילין.** אלמא לא דריש מיימים ימימה למעוטי לילות דמוקים לקרא בספק: **שבת נמי זמן תפילין הוא.** (ד) מההוא קרא גופיה ממעט שבת: **ודילמא סבירא ליה לילה זמן תפילין.** דלא דריש מיימים ימימה לענין תפילין אבל שבת לאו זמן תפילין הוא ונפקא ליה מוהיה לך לאות כדנפקא ליה לר"ע לעיל דמוקי מיימים ימימה לספק דלא ממעט לילה מימים וקא ממעט שבת מוהיה לך לאות: **בא דושי.** בא שאול כדכתיב (תהלים ז) על דברי כוש בן ימיני דהיינו שאול כדאמרי' באלו מגלחין (מו"ק דף טז.): **ולא מיתו בה חכמים.** דהוי כתוספת על דברי תורה שפטרה נשים ממצות עשה שהזמן גרמה: **של יונה.** בן אמיתי: **שלא הזמן גרמה.** אלמא מצות תפילין כל שעה גם בלילה גם בשבת דלי מפקת חד הוי לה זמן קבוע: דר'

דילמא סבר לה כר' יוסי דאמר נשים פומבות רשות. מכאן אר"ת דמותר לנשים לברך על כל מצות עשה שהזמן גרמה אע"ג דפטורות כמו מיכל בת שאול שהיתה מסתמא גם מברכת אע"ג דר"מ ור' יהודה פליגי עליה כדאמר בסמוך קיימה לן כר' יוסי לגבי תרווייהו ואע"ג דסתם מתני' דאין מעבכין את המינוקות מלתקוע [י] דלא כר' יוסי דמשמע הא נשים מעבכין כדאמר בסמוך אפ"ה מעשה רב דמיכל בת שאול ואשתו של יונה ועובדא דפרק אין דורשין (חגיגה דף טז.): דהביאתו לעזרת נשים כדי לעשות להם נחת רוח ועוד הניא לאיה מהא דאמר רב יוסף בפרק המובל (כ"ק דף פז.) מעיקרא מאן דאמר לי הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן דלא מפקדנא ועבידנא כו' ואם במקום שפטור ועושה אסור לברך אם כן אמאי קאמר דהוה

ימים וכו' פרט לשבתות וי"ט. נראה דאדרש' דלאות על ידך דבסמוך קא סמיך [א] ולכאורה אין להניח תפילין בחול"מ אע"ל אות דאסור דאמר במלאכה בדבר שאינו אבד ועוד דמייב בסוכה בחג ובספק אסור באכילת חמץ [ב] וכן פסקו בהלכות גדולות אבל בירושלמי (פרק אלו מגלחין הלכה ד) משמע דצריך להניח דגרס ההוא גברא דאבד תפילין אתא לקמיה דרב חננאל שדייה לקמיה דרבה בר בר חנה אמר ליה לספרא זיל הב ליה תפילך ואת כתוב לך דתנא כותב אדם תפילין לעצמו אתא לקמיה דרב א"ל זיל כתוב ליה להדיא מתני' פליגי עליה דרב כותב אדם תפילין לעצמו אבל לאחרים לא רב פתר להניח פירוש מעמיד המשנה שרצה להניח לאחר המועד אבל לצורך המועד יכול לכתוב אף לאחרים [ג] וכן עמא דבר עוד מביאין ראיה מספ"ק דבילה (דף טו.). גבי משלחין תפילין:

ושמרת את החוקה הזאת. מכאן אור"ת לאפי' בני מערבא [ד] דהוו מברכין כשהיו מוצלין תפילין לשמור חוקיו היינו דוקא כשאולן שמור לאשיכה משום לילה לאו זמן תפילין הוא [ד] לאתא כתיב חוקה מיהו לא קי"ל הכי ואין צריך לברך אפי' אולגן משום לילה דקי"ל כר' עקיבא דאמר לא נאמרה חוקה זו אלא לענין פסח בלבד ובהקומץ רבה (מנחות דף לו.) פסקינן דלילה זמן תפילין עד שעת שינה ובכ אשי ורבינא מסקי התם הלכה ואין מורין כן אלא כל הלילה זמן תפילין כרבי עקיבא דשמעתין:

השמר דעשה עשה. ואפי' ר' יוחנן דאמר בהקומץ רבה (מנחות דף לו:) השמר דעשה נמי לאו הוא ולהכי המניח תפילין אחר שקיעת החמה עובר בלאו מודה הוא שאם לא הניח ביום שאינו לוקה דלענין הנאת היום השמר דעשה עשה הוא כמו לענין עשיית פסח דאמר הכא דהוי עשה משום דהוי קום עשה [ה] ודוקא לענין הנאת תפילין בלילה קאמר ר' יוחנן דלאו הוא [ו] דהוי כמו השמר בנגע הצרעת דחשיב ליה לאו בפ' אם לא הניח (שבת דף קלב:) אע"ג דכתיב לשמור ולעשות משום דפירושו לאו הוא השמר שלא תקוץ [ז]:

מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין. בספיקתא [רבתי פכ"ג [ח]] דר' חזקיה בשם ר' אבהו אמרו אשתו של יונה הושבה מיכל בת כושי מיתו בה חכמים מה שפי' בקונטרס דאי מצות עשה שהזמן גרמה הוא היו מוחין בידה שנראה כמוסיפה אין נראה לר"י דהא ר' יהודה לית ליה נשים סומכות רשות ושמעינן ליה בפ"ק דסוכה (דף ב:) דאמר הילני המלכה היתה יושבת בסוכה וז' בניה [ט] ומיהו יש לישב דמשום בניה היתה יושבת ולא מיחזי כבל תוסיף אי נמי משום דשמעינן ליה לרבא בפרק ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח:) דלעבור שלא בזמנו בעי כוונה ולגבי אשה דלא מיחייבא הוי כשלא בזמנו [י] דאין דלא מיכווני לה לא עבירה אך נראה דוחק ונראה לפרש [ט] דטעמא דמ"ד [יא] דלא הוי רשות משום דתפילין צריכין גוף נקי ונשים אין זריזות ליזהר ועלייה לרגל דאינו מחזיק כמציאה חולין לעזרה [יב] אי משום דאיתיה פנים בעזרה שלא לצורך [יא] ותקיעת שופר וסמיכה נמי דמעכבין למאן דלית ליה רשות לאו משום דמיחזי מוסיף אלא משום דתקיעה מלאכה דרבנן היא [יב] כדאמר בפ' כיסוי הדם (חולין דף פד:) דאין וודאה דומה שבת וסמיכה אפי' בהקפת יד מיחזי כעבודה בקדשים:

ואיבעיא אימא דב"ע לצאת לא בעי כוונה והכא לעבור משום בל תוסיף קמיפלגי דתנא קמא סבר לעבור משום בל תוסיף לא בעי כוונה ורבן גמליאל סבר לעבור משום בל תוסיף בעי כוונה ואיבעיא אימא אי דסבירא לן דשבת זמן תפילין דב"ע לא לעבור בעי כוונה ולא לצאת בעי כוונה והכא בלעבור שלא בזמנו קמיפלגי תנא קמא סבר לא בעי כוונה ורבן גמליאל סבר לעבור שלא בזמנו בעי כוונה אי הכי לרבי מאיר זוג אחד נמי לא ועוד [ו] הישן בשמיני בסוכה ילקה אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא ומאן שמעת ליה שבת זמן תפילין ר' עקיבא [ז] דתניא [1] ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה [א] ימים ולא לילות מימים [2] ולא כל ימים פרט לשבתות וימים טובים דברי רבי יוסי הגלילי ר' עקיבא אומר לא נאמר חוקה זו אלא לענין פסח בלבד ואלא הא [ח] דתנן [3] הפסח [ד] והמילה מצות עשה לימא דלא כרבי עקיבא דאי ר"ע כיון דמוקי לה בפסח לאו נמי איכא כדרבי אבין א"ר אילעאי [ט] דאמר רבי אבין אמר רבי אילעאי כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא בלא תעשה אפילו תימא רבי עקיבא [י] השמר דלאו לאו השמר דעשה עשה וסבר רבי עקיבא שבת זמן תפילין הוא והתניא [יא] ר"ע אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים ת"ל [2] והיה לך לאות על ידך מי שצריכין אות יצאו אלו שהן גופן אות אלא האי תנא הוא דתניא הניעור בלילה רצה חולץ רצה מניח דברי רבי נתן יונתן הקיטוני אומר אין מניחין תפילין בלילה מדלילה לתנא קמא זמן תפילין שבת נמי זמן תפילין [יב] דילמא ס"ל לילה זמן תפילין הוא שבת לאו זמן תפילין הוא דהא שמעינן ליה לרבי עקיבא דאמר [יג] לילה זמן תפילין הוא שבת לאו זמן תפילין הוא אלא האי תנא הוא דתניא היתה מנחת תפילין [יד] ולא מיחו בה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בה חכמים מדלא מיחו בה חכמים אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא ודילמא סבר לה כרבי

דבמקום קא סמיך [א] ולכאורה אין להניח תפילין בחוה"מ אע"ל אות דאסור דאמר במלאכה בדבר שאינו אבד ועוד דמייב בסוכה בחג ובספק אסור באכילת חמץ [ב] וכן פסקו בהלכות גדולות אבל בירושלמי (פרק אלו מגלחין הלכה ד) משמע דצריך להניח דגרס ההוא גברא דאבד תפילין אתא לקמיה דרב חננאל שדייה לקמיה דרבה בר בר חנה אמר ליה לספרא זיל הב ליה תפילך ואת כתוב לך דתנא כותב אדם תפילין לעצמו אבל לאחרים לא רב פתר להניח פירוש מעמיד המשנה שרצה להניח לאחר המועד אבל לצורך המועד יכול לכתוב אף לאחרים [ג] וכן עמא דבר עוד מביאין ראיה מספ"ק דבילה (דף טו.). גבי משלחין תפילין:

ושמרת את החוקה הזאת. מכאן אור"ת לאפי' בני מערבא [ד] דהוו מברכין כשהיו מוצלין תפילין לשמור חוקיו היינו דוקא כשאולן שמור לאשיכה משום לילה לאו זמן תפילין הוא [ד] לאתא כתיב חוקה מיהו לא קי"ל הכי ואין צריך לברך אפי' אולגן משום לילה דקי"ל כר' עקיבא דאמר לא נאמרה חוקה זו אלא לענין פסח בלבד ובהקומץ רבה (מנחות דף לו.) פסקינן דלילה זמן תפילין עד שעת שינה ובכ אשי ורבינא מסקי התם הלכה ואין מורין כן אלא כל הלילה זמן תפילין כרבי עקיבא דשמעתין:

השמר דעשה עשה. ואפי' ר' יוחנן דאמר בהקומץ רבה (מנחות דף לו:) השמר דעשה נמי לאו הוא ולהכי המניח תפילין אחר שקיעת החמה עובר בלאו מודה הוא שאם לא הניח ביום שאינו לוקה דלענין הנאת היום השמר דעשה עשה הוא כמו לענין עשיית פסח דאמר הכא דהוי עשה משום דהוי קום עשה [ה] ודוקא לענין הנאת תפילין בלילה קאמר ר' יוחנן דלאו הוא [ו] דהוי כמו השמר בנגע הצרעת דחשיב ליה לאו בפ' אם לא הניח (שבת דף קלב:) אע"ג דכתיב לשמור ולעשות משום דפירושו לאו הוא השמר שלא תקוץ [ז]:

מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין. בספיקתא [רבתי פכ"ג [ח]] דר' חזקיה בשם ר' אבהו אמרו אשתו של יונה הושבה מיכל בת כושי מיתו בה חכמים מה שפי' בקונטרס דאי מצות עשה שהזמן גרמא הוא היו מוחין בידה שנראה כמוסיפה אין נראה לר"י דהא ר' יהודה לית ליה נשים סומכות רשות ושמעינן ליה בפ"ק דסוכה (דף ב:) דאמר הילני המלכה היתה יושבת בסוכה וז' בניה [ט] ומיהו יש לישב דמשום בניה היתה יושבת ולא מיחזי כבל תוסיף אי נמי משום דשמעינן ליה לרבא בפרק ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח:) דלעבור שלא בזמנו בעי כוונה ולגבי אשה דלא מיחייבא הוי כשלא בזמנו [י] דאין דלא מיכווני לה לא עבירה אך נראה דוחק ונראה לפרש [ט] דטעמא דמ"ד [יא] דלא הוי רשות משום דתפילין צריכין גוף נקי ונשים אין זריזות ליזהר ועלייה לרגל דאינו מחזיק כמציאה חולין לעזרה [יב] אי משום דאיתיה פנים בעזרה שלא לצורך [יא] ותקיעת שופר וסמיכה נמי דמעכבין למאן דלית ליה רשות לאו משום דמיחזי מוסיף אלא משום דתקיעה מלאכה דרבנן היא [יב] כדאמר בפ' כיסוי הדם (חולין דף פד:) דאין וודאה דומה שבת וסמיכה אפי' בהקפת יד מיחזי כעבודה בקדשים:

דילמא סבר לה כר' יוסי דאמר נשים פומבות רשות. מכאן אר"ת דמותר לנשים לברך על כל מצות עשה שהזמן גרמא אע"ג דפטורות כמו מיכל בת שאול שהיתה מסתמא גם מברכת אע"ג דר"מ ור' יהודה פליגי עליה כדאמר בסמוך קיימה לן כר' יוסי לגבי תרווייהו ואע"ג דסתם מתני' דאין מעבכין את המינוקות מלתקוע [י] דלא כר' יוסי דמשמע הא נשים מעבכין כדאמר בסמוך אפ"ה מעשה רב דמיכל בת שאול ואשתו של יונה ועובדא דפרק אין דורשין (חגיגה דף טו:) דהביאתו לעזרת נשים כדי לעשות להם נחת רוח ועוד הניא לאיה מהא דאמר רב יוסף בפרק המובל (כ"ק דף פז.) מעיקרא מאן דאמר לי הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן דלא מפקדנא ועבידנא כו' ואם במקום שפטור ועושה אסור לברך אם כן אמאי קאמר דהוה

מסורת הש"ס

ג) [ר"ה כח:], ב) מנחות לו:, ג) זבחים קו: כריתות ב., ד) מכות יג: שבועות ד. לו. סוטה ה. ע"ז נא: זבחים קו. מנחות לט:, ה) יומא פז. מנחות לו:, ו) מנחות לו:, ז) [זבחים יט.], ח) [בכרכות מד:], ט) ועי' ירושלמי ברכות פ"ב ה"ג, י) ר"ה כב.,

תורה אור השלם

1. וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יָמִימָה: שמות יג י
2. וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדֶךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ כִּי בְּיָד חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ יְיָ מִמִּצְרָיִם: שמות יג ט

הגהות הב"ח

(א) גמ' ודילמא סבירא ליה לילה: (ב) רש"י ד"ה ואיבעיא אימא מי סבירא לן אי שמעינן לגלגולי עלמא: (ג) ד"ה מחוורתא וכו' דקא מיפלגי: (ד) ד"ה שבת נמי וכו' דמהההוא קרא: (ה) תוס' ד"ה מיכל וכו' וכיון דלא מיכוונה וכו': (ו) בא"ד דטעמא למ"ד דלית ליה רשות משום:

מוסף רש"י

הישן בשמיני בסוכה. שלא לשוס מצוה, ילקה. שהרי מוסיף על מצות ועונר משוס בל תוסיף (ר"ה כח:). **אלא לענין פסח בלבד.** והכי קאמר עשה פסח משנה לשנה (מנחות לו:). **דתנן הפסח והמילה מצות עשה.** בפ"ק דכריתות דקאמינא ליי כריתות להתמיד עליהם חטאת, וקאמי הפסח והמילה כרת שלהם על מצות עשה היא שלא ולין מיינן חטאת על שגגתה, דחטאת איהי באה אלא על לאו וכרת דכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשינה (זבחים קו:). **השמר דלאו לאו.** השמר דכתיב במילתא דמזהר רחמנא לא תעשה, הוי לאו גמור ללקות, כגון (דברים כד) השמר בנגע הצרעת, דמשמע שלא יקוץ בהרתו, וכן (שמות לד) השמר לך פן תכרות ברית וגו', אבל השמר דעשה כגון הלי דמשמע שמור לעשות תפילין, עשה הוא (מנחות לו:).

מוסף תוספות

א. דדרשינן מי שצריכים אות יצאו שבתות וי"ט שהן עצמן אות, וקסבר דמחד לחודי לא הוה דרשינן. רש"י. ב. חשיב אות בהכי ופטור מתפילין. תוס' ר"פ. ג. אלמא סברי הני אמוראי דירושלמי דמניחין תפילין בחולו של מועד, דמסתמא הנך אמוראי סברי כהלכתא, דהיינו כר"ע דאמר שבת ויו"ט לאו זמן תפילין. סס. ד. ומצוה לסלקן, כדאמרינן במנחות (לו:) המניח תפילין אחר שקיעת החמה עובר בעשה שנאמר ושמרת את החקה מימים ימימה ימים ולא לילות. תוס' הרא"ש. ה. שלא בא הכתוב אלא לזרז על העשה עצמו, כלומר שישמור שיעשה הפסח בזמנו והוה ליה השמר דעשה. ריטב"א. ו. כוונת המקרא לזרז שלא להניחן אלא בזמנו, וכאילו אמר הכתוב השמר שלא תעשה מצוה זו אלא ביום ולא בלילה, והוה ליה השמר דלאו. סס. ז. שאין הכתוב בא לזרז לעשות במראות נגעים כדברי הכהן, אלא לזרז בכל אשר יורו ולא בענין אחר, כלומר שלא יקוץ בהרתו, והויא לה אזהרה דלאו. סס. ח. ואי איכא בסמיכה ובהנחת תפילין משום בל תוסיף על המצות אף בסוכה נמי לא תשב. רש"י. ט. דבכל המצות כיון שהאנשים חייבים אף הנשים אינם חייבות משום בל תוסיף, דקולא היא שהקלה התורה אצל הנשים למפטרם מן המצות שהזמן גרמא, דומיא דסומא דפטור מכל המצות ואינו עובר בהם משום בל תוסיף. סס. י. כשמביאה עולת ראיה אע"ג דרשות. סס. יא. שאין נשים נכנסות בעזרה שלא לצורך. סס. יב. כדאמרי' יצאת תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה. סס.

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פ"ד מהל' תפילין הלכה י סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' ל סעיף ב:
ו ב מיי' ופמג סס טור ש"ע א"ח סי' לא סעיף א:
ז ג מיי' פ"א מהל' קרבן פסח הלכה א סמג עשין רכג:
ח ד מיי' פ"ז מהלכות מילה הלכה א סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רס:
ט ה טוש"ע א"ח סי' לח סעיף ג כהג"ה:

רבינו חננאל

איכא דאמרי כולי עלמא [לצאת] לא בעי כוונה ובלעבור משום בל תוסיף פליגי. תנא קמא סבר לעבור משום בל תוסיף לא בעי כוונה, ורבן גמליאל סבר אינו עובר עד שיתכוון לעבור. ואיבעיא אימא אי סבירא לן דשבת (לאו זמן תפילין ספר אחר) זמן תפילין היא [דכו"ע] לא לצאת ולא לעבור ולא בעי כוונה, והכא בלעבור שלא בזמנה פליגי. אי הכי לר' מאיר דאמר שבת לאו זמן תפילין היא, לא לצאת ולא לעבור ולא בעי כוונה, אלא אע"פ שאינו מתכוין לא לצאת ולא לעבור חייב, אפי' זוג אחד אסיר. וכן הישן בשמיני בסוכה ילקה שעובר על בסוכות תשבו שבעת ימים, והוא ישב ח', הוסיף על ז' ימים שבתורה. ואע"פ שלא נתכוון לעבור. אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא, ומתני' דלא כר' מאיר. מאן תנא הוא דסבר שבת זמן תפילין היא ר' עקיבא היא, דתניא ושמרת כו', עד אלא לפסח בלבד, אבל תפילין אפילו בשבתות וימים טובים. ואקשינן אלא הא דתנן בכריתות פרק א' הפסח והמילה מצות עשה הן, דלא כתיב בהו לאו, כיון דאוקמה לפרשה זו בפסח דכתיב בה ושמרת, שמירה זו לאו היא, כר' אבין א"ר אלעאי. הנה גם פסח יש בו לאו. ופרקינן ר' עקיבא סבר שמירה דלאו הוא לאו. והאי שמירה דעשה הוא. **וסבר** ר' עקיבא שבת זמן תפילין, והתניא כו'. ונתברר כי ר' עקיב' סבר שבת לאו זמן תפילין היא, דשבת גופה אות היא. אבל לילה זמן תפילין היא, מדקאמר פרשה זו כולה בפסח נאמרה. **ואתינן** למפשט דר' נתן הוא דסבר שבת זמן תפילין היא. מדקתני היה (נערב) [ניעור] בלילה רצה חולץ רצה מניח. ש"מ דלילה זמן תפילין היא שבירא ליה. ודחינן להא דוקיא. **אלא האי תנא הוא** דתניא מיכל בת שאול היתה מנחת תפילין (בלילה) ולא מיחו בה חכמים. לאו משום דסברי תפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא היא. כלומר זמנם בכל יום ואפי' בשבתות וימים טובים, לפיכך לא מיחו בה חכמים, ש"מ דשבת זמן תפילין סבירא להו. ודחינן, ודילמא חכמים סבירא להו

צו: המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

עביד יומא טבא והלא מפסיד כל הברכות של כל המצות וק' ברכות בכל יום ולא חשיב ברכה לבעלה כיון שמברך על המצה שעושה אע"פ שפטור ומיהו אין לאיה מסומא לאשה דסומא מיחייב מדרבנן ומ"מ היה שמח רב יוסף משום דמלאורייתא לא מיפקד ועביד כדמוכח קלת בערבי פסחים (דף קטז:) דקאמר סומא פטור מלומר אגדתא ופריך מרב יוסף ומרב ששת שהיו אומרים הגדה ומוציאין בני ביתם ומשני דקסבר מצה בזמן הזה דרבנן משמע דמיחייבי מדרבנן ולכך היו יכולים להוציא אחרים ומיהו יש לדחות [א] דאפי' רשות יכול להוציא בר חיובא דרבנן כמו קטן דמברך לאביו בפרק מי שמתו (ברכות דף כ:) ועולה למנין ז' [ב] ומוציא אחרים מידי מגילה לר' יהודה דאמר במסכת מגילה (דף יט:) אבל יש לדקדק בפרק הקורא מעומד (מגילה דף כד.) ר' יהודה אומר כל שלא רואה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע משמע הא רואה אע"ג דהשמא נשמתא פורס על שמע אע"ג דלר' יהודה סומא פטור מכל המצות אלא ודאי מיחייב מדרבנן ויכול לומר קדשנו במצותיו וצונו כיון דמחייב מדרבנן דאמרי' בפ' במה מדליקין (שבת דף כג.) היכן צונו מלא תסור אבל אשה דאינה מיחויבת אפי' מדרבנן במצות עשה שהזמן גרמא כדמוכח בהדיא בפרק מי שמתו (ברכות דף כ:) גבי נשים חייבות בקדוש היום דבר תורה אינן סוכה (דף ג:) גבי הילני המלכה היכי מצי למימר וצונו ואין לתמוה דסומא חייב מדרבנן ואשה פטור לגמרי דהתמירו חכמים בסומא משום דהוי ממין בר חיובא ועוד שלא ירחה כעו"ג אם היה פטור מכל המצות [ב] אבל לאשה כי פטורה נמי לגמרי ממצות עשה שהזמן גרמא אכתי מחויבת בכל שאר מצות וממה שהאשה עולה למנין ז' ומברכת קריאת התורה אע"ג דפטורה מתלמוד תורה כדאמר בפ"ק דקדושין (דף כט.) וברים בכל מערבין (לעיל דף מז.) אור"ת דאין זו ראיה [ג] דברכת קריאת התורה לאו משום מצות תלמוד תורה שאפי' בירך ברכת הערב נא לו נפטר באהבה רבה מחוז ומברך [ד] מדע דבמקום שאין לו כהן קורא במקום לוי ומברך אע"פ שכבר בירך בקריאה ראשונה ומקרון דמברך ברכת המזון אע"פ שהוא פטור אין ראיה לאשה דקטן אתי לכללן מיהו ואייב לאתנהו ואינו מוזהר על לא תעשה [ה] : **אבל באשה לא פליגי.** ות"ת דאלמא משום דהוי מלבוש לאיש דאמר בפרק בנה אשה (שבת דף קפ.) דתפילין דרך מלבוש עביד וי"ל דהיינו דוקא לאיש משום דרגיל לנוהגן בחול [ה] אבל לאשה [ו] לא [ז] דכאמרי' התם וחלופיהן באיש דמידי דחזי לאיש לא חזי לאשה ומידי דחזי לאשה לא חזי לאיש [ח] : **לא** ס"ד **לא** ר"מ ס"ל **כר' יוסי בו'.** משמע דר"מ ור' יהודה תרוייהו אית להו דנשים חייבות בתפילין דלאו זמן גרמא הוא ותימה דבפרק מי שמתו (ברכות דף כ:) תנן נשים ועבדים וקטנים פטורין מן התפילין ופריך עלה בגמרא פשיטא ומשני דאיצטריך משום דאיתקש תפילין למזוזה והשתא הא איצטריך לאפוקי מדר"מ ור' יהודה וי"ל דלמאן דחשיב תפילין זמן גרמא הוי פשיטא דנשים פטורות ומשום הכי איצטריך לשנויי טעמא דאיתקש [ט] הקשה ה"ר יום טוב מווין היכי דייק בשמוע דר"מ לא סבר לה כר' יוסי מכח ההיא סתמא דאין מעכבין את התינוקות מלתקוע [י] ומתוך כך אנן צריכין לומר דההיא דפרק מי שמתו דלא כר"מ אדרבה נימא דההוא סתמא כר"מ דקסבר נשים פטורות והא דקתני הכא ר"מ אחד האיש ואחד האשה משום דסבר לה כר' יוסי דאמר נשים סומכות רשות [יא] ופסק מתני' דאין מעכבין דלא כר"מ ומתירן לו ר"י דמה נפשך סתמא דברכות דלא כר"מ [יב] דקא סבר ההוא מתני' דנשים סומכות לאו רשות דקתני התם נשים ועבדים וקטנים פטורים מק"ש ותפילין וחייבין בתפלה ובבהמ"ז ובמזוזה והנהו קטנים על כרחין בלא הגיעו לחינוך אחיי דבהגיעו לחינוך [יג] בתפילין נמי חייבין [יד] כדאמר בסוף לולב הגזול (סוכה דף מב.) קטן היודע לשמור תפילין אביו חייב ליקח לו תפילין אלא בלא הגיעו לחינוך אחיי ולא קאי וחייבין אקטנים אלא אנשים ועבדים [טו] ולא נקט קטנים אלא לענין פטור והא נמי אינו אוס חידוש דפטירי בלא הגיע לחינוך ולא תני להו אלא לאשמועינן דנשים ועבדים כקטנים לענין תפילין [טז] דאי בעי לאתוחי לא שבקינן להו משום בזיון תפילין היכא דלא הגיעו לחינוך [יז] ועוד י"ל דיחא ליה טפי למימר דההיא דברכות דלא כר"מ משום דלא מיתרצא מילתיה דר"מ דאמר זוג אין טפי לא אל"כ סבר שבת זמן תפילין הוא כדאסיקנא לעיל אם לא נאמר דלית ליה דרב שמואל בר רב יצחק דאמר מקום יש ברגלא להניח בו ג' תפילין: **וסתם סיפרא ר' יהודה.** בפ' בתרא דר"ה (דף לג.) אית דגרסי בה דברי ר' יהודה והכא מוכח דלא גרסי' ליה: **המוצא** תכלת בשוק וכו' **חוטין בשרין.** כדמסיק בשזורין ומופסקין דכולי האי לא נ"ל טרח ות"ת ואע"ג דלעיל נעשה אמאי כשירה הא אמר בפ' התכלת (מנחות דף מב:) דאין תכלת ניקחת אלא מן המומחה שידע שטעימה פסולה [יח] אבל ממי שאינו מומחה לא דאיכא למיחש לטעימה וי"ל דכשמצאן שזורין ומופסקין שאנו יודעים שלורך ציצית נפסקו יש לתלות דמן המומחה נפלו דכשאינו מומחה אינו רגיל להתעסק בדבר שידע שלא יקנו ממנו ואפי' לעצמו אינו רגיל לעשות כיון שידע בעצמו שאינו בקי בהלכות נציעה: **וכי** אדם טורח לעשות קמיע כמין תפילין. השתא לא מסיק אדעתיה טעמא דמקושרות ואין מקושרין דבסמוך [יט] וס"ד דתרוייהו אין מקושרות אלא שבשעות ניכר רושם הקשר שבהם ובחדשות אינו ניכר וחיישינן בחדשות שמא קמיע היה אבל בישנות אין לחוש לקמיע דאם היה קמיע לא היה עושה קשר כדולי האי ודאי לא הוה עביד ביה כעין תפילין ואם תאמר כיון דאין מקושרות איאך מכניסן בשבת אסור לקשור [כ] וי"ל דס"ד דבלא קשירה נמי הוי דרך מלבוש [כא] אי נמי עונגן [כב] אפי' לר' יהודה [כג] דס"ד דמסתמא דעתו להתיר העניבה ולעשות קשירה גמורה ולא הוי של קיימא: אמר

ר' יוסי לקמן: **נשים סומכות רשות.** ואע"ג דכתיב (ויקרא ח) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם וסמיך ליה וסמך ידו בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם וסמיך ליה וסמך ידו בני ישראל דסומכים ולא בנות ישראל דסומכות [מ] : **אוסר בחדשות.** לחלל עליהן שבת דילמא קמיע בעלמא הוא: **נשים סומכות רשות.** דאין כאן בל תוסיף ומשום איסורא נמי ליכא דקסבר תכשיט הוא: **אין מעכבין.** אין ב"ד מוזהרין למוענן מלתקוע ביום טוב של ר"ה דבעו לאתוכיהו במצות: **הא נשים מעכבין.** אע"ג דלא חלול י"ט הוא כדתנא דבי שמואל (ר"ה דף כט:) יצאה תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה מיהו גרלות כמוסיפות: **אפס סיפרא.** תורת כהנים: **לשונות.** למר סרוק ולבוע: **פסולות.** שמא לא נבע לאם ליצית ואין עשיה לשמן בעינן: **דגלימא** [נ] **עוותאתיה.** לאחוז מהן ליצית ולא לעשות מהן ליצית: **שזרנהו.** טוותם: **בשזורים.** אאין דרך לאחוגם: **דשיפתא דגלימא.** שכן דרך לאסף [נא] שזורים בשפתו שהוא גדיל ונקרא בלע"ז לימוש"ר והמחוטים נקראים אורי"ל: **במופסקין דכולי האי לא טרח.** לחזור ולקשרם ולהסך אותן: **וכי אדם טורח לעשות קמיע כעין תפילין.** ואפ"ה חיישינן לה בתמני' דקתני חדשות פטור דילמא קמיע הוא ולא מחלינן שבתא עלייהו: **פוק חזי להו.** להגך רבנן דבי מדרשא דקשי להו בדר' אלעזר לא ושנה להם שיש בידו בריאתא דמסייע ליה ומפרשא טעמא בהדיא לפי שאין אדם טורח: [נב] **כיפי.** מרגליות. ל"א גזמים וכן עיקר: אמר

[מ] [תוספ' פ"ח ה"י ע"ש שבת סב.], [נ] ר"ה לג.

[נא] [ערכין ב:], [נב] [מהרדלין פו. גיטין ל.], [נג] ר"ה לג. מגיגה מו: מולין פה., [נד] שם קדושין לו., [נה] [שבת קלו: יומא מפ. קידושין נג. מהרדלין פו. שבועות יג. בכורות פח. כריתות כב.], [נו] [כתובות פפ:], [נז] [תו"כ ויקרא פרשה ב], [נח] בס"ת: [נט] [מגילה דף ד"ר כיפי, [ס] [מגילה דף כד.], [סא] [וע"ע תוספות מגיגה מז: ד"ה לעשות ותוס' ר"ה לג. ד"ה הא ותוס' קידושין לא. ד"ה הא ותוס' ב"ק פז. ד"ה וכן],

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם: ויקרא א ב
וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: ויקרא א ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' וסתם ספרא מני. נ"ב וי"ע מן מסקנא נלה דף מו: (ב) רש"י ד"ה דגלימא שזורינהו טוראם לאלוג וכו' ליצית סמ"ד ואח"כ מ"ס בשזורים:

לעזי רש"י

צימוש"י [צימוש"ש]. שפת הבגד. אורי"ל [אוריל"ש]. מללים (שפות אריגים).

מוסף תוספות

א. דסומא אפילו מדרבנן לא מיחייב, ואפילו הכי היו יכולין רב ששת ורב יוסף להוציא אחרים שחייבין מדרבנן. תוס' הרא"ש. ב. דאם פטורת ליה בכל מצות דאינו מצא דאינו נוהג בתורת ישראל כלל. תוס' ר"ה לג. הפ. ג. דנשים מברכות על כל מצות עשה שהזמן גרמא. תוס' הרא"ש. ד. על קריאתו בצבור, שכך תקנו לברך שם אשר בחר בנו כמו שנתקנה ברכה לאחריה, וכמו שנתקנה ברכת אשר בחר בנביאים טובים על ההפטרה. רשב"א ברכות יא: ה. הו"ל דרך מלבוש. רשב"א. ו. שאין רגילה ללובשן. שם. ז. אין [זה] להם דרך מלבוש, דנשים [עם] בפני עצמן הם. שם. ח. ומיהו אפי' למ"ד מ"ע שהז"ג הוא, אי ס"ל דנשים סומכות רשות הוי נמי דרך מלבוש, דאף הן מניחות לעתים כמיכל בת שאול, הלכך אפי' אשה מציילתו, היינו דאמרינן ודלמא ס"ל כמ"ד נשים סומכות רשות. שם. ט. דאפילו לדידיה הוה סד"א דמיחייבי משום דאיתקוש למזוזה. תוס' הרא"ש. י. אלא מחייב נשים בתפילין ולכך המוצא תפלין מכניסן זוג זוג א' האיש וא' האשה. תוס' ר' יהודה ברכות כ: יא. ולעולם נשים פטורות מתפילין לר' מאיר כי ההיא דברכות. תוס' ר"פ. יב. גם כי נימא דר"מ סבר כר' יוסי, דלית ליה

ב) הדבר נ"ע דהא מסקנא בסוגא דר"מ ור"י ס"ל ע"כ בשבת זמן תפילין ואמאי לא לאיתגרר אולי דע"ש ול"ל ואיתגרר לן דנסי תנאי פברי בשבת זמן תפילין הוא.

ההיא דנשים מעכבין. שם. יג. שיודעים לשמרן בטהרה. שם. יד. מדרבנן. שם. טו. אבל קטנים פטורים מכל וכל כיון דלא הגיע לחנוך. תוס' ברכות כ. ד"ה וקטנים. טז. [ד]קתני נשים דומיא דקטנים. תוס' ר"פ. יז. וא"כ סוף סוף היינו דלא כר' מאיר, דהא בענין למימר השתא דר"מ סבר לה כר' יוסי דאמר דברכות מיתוקמא דלא כר"מ בדפ', הלכך יש לנו להעמיד הך סתמא כר"מ דהא נשים מעכבין, ולכך מוכח מינה דר"מ לא סבר לה כר' יוסי. שם. יח. פי', כששולקין הסמנין ביורה רגילות הוא לשום בתוכו מעט צמר לראות אם צבעו עולה יפה, ואם עשה כן בסמנין צובעין את התכלת פסל כל היורה. תוס' הרא"ש. יט. [וא"ת] היכי הוה ס"ד דמיירי, אי במקושרות א"כ אפי' חדשות נמי, דהא ודאי תפילין ניתנו ולא קמיע, ואי בשאין מקושרות, אפי' ישנות נמי איכא למימר קמיע הוא וכו', וי"ל דודאי מעיקרא ס"ד דמקשה בין חדשות ובין ישנות באין מקושרות מיירי. תוס' ר"פ. כ. ואם מניחן בלא קשר אין זה כדרך מלבוש בחול והוה ליה משוי. ריטב"א.

כא. [ו]יכול לסבבם סביב ראשו ומכניסו בענין זה. תוס' ר"פ. כב. וסבירא ליה להאי תנא עניבה כשרה בתפילין. תוס' הרא"ש. כג. דאמר עניבה קשירה מעלייתא. שם.

אחד חדשות. שאין אדם טורח: **והשתא דתני אבוה דשמואל.** דהאי חדשות כשיש בהן רצועות ואינן מקושרות כעין קשר של תפילין העשוי כמין אותיות וכן הוא קבוע תמיד אלמא טעמא משום קשר הוא דקשירה אב מלאכה ואסור לקשור בשבת קשר של קיימא: **דל"ע לא טרח.** דטעמא דחדשות לאו משום ספק קמיעא הוא [א]: **ר' יהודה לטעמיה.** בפרק אלו קשרים (שבת דף קיג.) חבל דלי שנפסק כורך עליו פונדא או פסיקיא ובלבד שלא יעגבנו אלמא טעמא משום דקשירה הוא וחייבין עליה משום אב מלאכה: **הא לאו הכי עגיב.** בתמיה: **הלכה למשה מסיני.** היאך הוא עשוי שדומה לדל"ת ובתפירתן עשוי כמין שי"ן ולועה קטנה קבועה בהן ורחבה כפוף ודומה ליו"ד הרי שדי: **ונוייהן.** אותו היכר האותיות: **נבר.** לחוץ שאינם כלפי התפילין בין הבתים אלא כנגד מרלית העין לפי שנאמר בהן[ב] ולאו וגו' ותניא[ג] ר"א הגדול אומר אלו תפילין של ראש: **הלוקח תפילין.** הרבה יחד ולחזור למוכרן ולוקחן ממי שאינו מומחה: **בודק שתים של יד ואחת של ראש.** וכיון דהוחזק בשבא הוה מומחה ולוקח השאר בלא בדיקה: **מה נפשך.** מאי דעתך אי קיים לך דגברא דמזבן תפילין טובא מחד גברא זבין להו והאי מוכר נמי מחד גברא קנגהו: **בדוק שבא בשל יד או שבא בשל ראש.** ותסגי ליה בהכי להתחזק בכולהו: **כל חד וחד נמי.** כל תפילין ותפילין דשמא מי שמכר לו את אלו לא מכר את אלו: **רבי היא.** במסכת יבמות (דף סד:) הוא דאמר בתרי זימני הויא חזקה נשאת לראשון ומת נשני ומת בשלישי לא תנשא: **וכן בבבא השני.** אם יהיו לו בבתים הרבה ובכל בבת תפילין הרבה. קא סלקא דעתיה דהכי קאמר בדק בבבא הראשון שני תפילין הוחזק כל אותו בבת וכן בשני הוחזק גם הוא וכן בשלישי וכיון דהוחזק בשלשה בבתים כשרין הוחזקו כל הבבתים ואין צריך עוד לבדוק כלום: **מודה רבי בבבתים.** דאין אחד מוחזק בשל חבירו שדרך ליקח בבת אחד מאלש זה ובבת אחד מאלש אחר. לשון בבת כמו שול תשולו לה מן הבבתים (רות ג): **לאפוקי מחזקיה.** לאשמועינן דאע"ג דבעלמא תרי הוו חזקה בבבתים ליה לרבי חזקה מדתני שלישי וגלי[ד] ביה והוא הדין לכולם: **זווי זווי.** של ראש ושל יד קשורין יחד וכן הרבה קשרי זוג בבבת אחת: **דבריכן עוכא.** כי הדדי ואין ב' ג' קשורים: **ואי לאו.** שאינם כלות קודם שקיעת החמה דהואיל והוא צריך לטרוח ולחזור משתחשך מחשיך עכשיו עליהם ויטלס יחד: **מוליכן כולם פחות פחות מד' אמות.** קודם שיגיע לארבע אמות יעמוד לפוש וחוזר והולך פחות פחות מארבע אמות וכן תמיד דהשתא כל זמנא הוא עקירה והנחה ואין כאן העברה ארבע אמות יחד: **בסכנת עובדי גוזלים.** דמבזו להו לתפילין מוליכן: **בסכנת ליסטים.** ישראל דקטלי ליה משום ממונו ולתפילין לא מבזו להו מכסן: הכי

אחד חדשות ואחד ישנות דברי רבי מאיר רבי יהודה אוסר בחדשות ומתיר בישנות אלמא מר סבר טרח אינש ומר סבר לא טרח אינש: (שיצ"י עצב"י סימן): והשתא דתני אבוה דשמואל בר רב יצחק [א]אלו הן ישנות כל שיש בהן רצועות ומקושרות חדשות יש בהן רצועות ולא מקושרות דכולי עלמא לא טרח אינש וליענבינהו מיענב אמר רב חסדא זאת אומרת עניבה פסולה בתפילין אביי אמר [ב]רבי יהודה לטעמיה דאמר עניבה קשירה מעלייתא היא טעמא דעניבה קשירה מעלייתא היא הא לאו הכי עניב להו [ג]והאמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב קשר של תפילין הלכה למשה מסיני הוא ואמר רב נחמן ונוייהן לבר דענבי להו כעין קשירה דידהו אמר רב חסדא אמר רב [ד]הלוקח תפילין ממי שאינו מומחה בודק שתים של יד ואחת של ראש או שתים של ראש ואחת של יד מה נפשך אי מחד גברא קא זבין לבדוק או שלש של יד או שלש של ראש אי מתרי תלתא גברי זבין כל חד וחד ליבעי בדיקה לעולם מחד גברא זבין ובעינן דמיתמחי בשל יד ובשל ראש איני והא תני רבה בר שמואל בתפילין בודק שלש של יד ושל ראש מאי לאו או שלש של יד או שלש של ראש לא שלש מהן של יד מהן של ראש והתני רב כהנא בתפילין בודק שתים של יד ושל ראש הא מני רבי היא דאמר [ה]בתרי זימני הוי חזקה אי רבי אימא סיפא וכן בצבת השני וכן בצבת השלישי ואי רבי שלישי מי אית ליה מודה רבי בצבתים דמתרי תלתא גברי זבין אי הכי אפילו רביעי נמי ואפילו חמישי נמי אין הכי נמי והאי דקתני שלישי לאפוקי מחזקיה ולעולם אפילו רביעי וחמישי נמי: מצאן צבתים או כריכות וכו': מאי צבתים ומאי כריכות אמר רב יהודה אמר רב הן הן צבתים הן הן כריכות צבתים [ו]זווי זווי כריכות דכריכן טובא: מחשיך עליהן ומביאן: ואמאי לעיילינהו זוג זוג אמר רב יצחק בריה דרב יהודה לדידי מיפרשא ליה מיניה דאבא [ז]כל שאילו מכניסן זוג זוג וכלות קודם שקיעת החמה מכניסן זוג זוג ואי לא מחשיך עליהן ומביאן: ובסכנה מכסן והולך: והתניא [ח]ובסכנה מוליכן פחות פחות מארבע אמות אמר רב לא קשיא הא בסכנת נכרי הא בסכנת לסטים

א"ל

אמר רב חסדא זאת אומרת עניבה פסולה בתפילין. תימה [א] וכי לא ידע רב חסדא דלר"י עניבה קשירה מעלייתא היא כדקאמר אביי וי"ל דניחא ליה לאוקמי מתני' דאוסרת בחדשות כרבנן דר"י דאמרי לאו קשירה הוא אי נמי דקסבר אפילו לר"י שריא עניבה [ב] דסתמא דעתיה להתיר ולעשות קשר גמור בחול [ג] כדפרשתי לעיל: **אביי** אמר ר"י לטעמיה כו'. ורבי מאיר דשרי בחדשות [ד] קסבר דלאו קשירה היא ותימה דבעיא היא ברישא אלו קשרים [ה] אם עניבה לר"מ קשירה היא אם לאו וקאי בתיקו ואומר ר"י דהתם בדמיהדק והכא בלא מיהדק וקלת גרלה דהלכה כר"י דעניבה קשירה היא מדמסיק אביי דרבי יהודה לטעמיה וסתם מתניתין אתיא כרבי יהודה מיהו מדפריך סתמא דהש"ס בפשיטות וליענביה מיענב משמע דאין הלכה כר' יהודה ומכאן אר"ת דאין צריך בכל יום להתיר קשר תפילין ולחזור ולקשור בשעה שמניחן [ו] כגון שהיה אומר רבינו אליהו דל"כ מחדשות אמאי אסר הכא משום קשירה הא לא הוי קשר של קיימא ומה שהביא רבינו אליהו ראיה מדאמר בסוף הקומץ רבה (מנחות דף לה:) תפילין מאימתי מברך עליהן משעת הנחה עד שעת קשירה לאו היינו קשירה ממש אלא קשירה להתם היינו הידוק [ז] כמו שליא קשורה בוולד (זבח דף כו:) וכן קשורה בו בכלב (ע"ג דף ה.):

קשר של תפילין הל"מ. פי' בקונטרס הל"מ היאך הוא עשוי שדומה לדל"ת ובתפירתו עשוי כמין ש"ן ולועה קבועה בהם ורחבה כפוף ודומה ליו"ד הרי שדי ואין נראה לר"י דאין הל"מ אלא הש"ן בלבד דמשמע בפרק במה מדליקין (שבת דף כח:) דקאמר אלא הא דתני רב יוסף לא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד [ח] מלמען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך למאי הלכתא וקאמר לש"ן והאמר אביי ש"ן של תפילין הל"מ [ט] ומשני אלא לרצועותיהן ולא פריך מד' ויו"ד משמע דאין קדושה אלא בש"ן בלבד והיא דווקא הלכה ולא מצינו בשום מקום שיהא הקשר קרוי ד' [י]: **ונוייהן** לבר. פי' ר"י דאקשר קאי כמו שפי' בערוך נוי הקשר יפנה לצד חוץ אותו לד שנראה כעין ד' ולהכי מייתי לה הכא [יא]: **הלוקח** תפילין ממי שאינו מומחה וכו'. תימה דבפרק התכלת (מנחות דף מב:) תניא תפילין יש להן בדיקה ואין ניקחין אלא מן המומחה [יב] ואין לומר דבלא בדיקה קאמר דאין ניקחין אלא מן המומחה דהא קתני סיפא ספרים ומזוזות יש להן בדיקה וניקחין מכל אדם [יג] ותו"ר דהתם לכתחלה קאמר דאין ניקחין אלא מן המומחה אבל יצטרך לקרוא כל הספר ולבודקן ואיכא בזיון תפילין ואיכא נמי למיחש שמא יתעצל לטרוח לבודקן ויסמוך להניחן בלא בדיקה לצורך שעה [יב] והכא איירי בדיעבד שכבר לקח אי [יא] כגון שאינו מוצא מומחה לקנות ממנו [יב]: [יג] **מצאן** צבתים או כריכות מחשיך עליהן. תימה בחדשות נמי דאי אפשר לקשור לאמאי לא יצטרך להחשיך עליהן משום בזיון דתפילין [יג] ויש לומר דבישנות דווקא דאזי לכהנים זוג זוג עשו תקנה אפילו בסכנה מרובין ואין כלות קודם שקיעת החמה: רבי

מסורת הש"ס

(א) [סוכה לג: וש"נ], מנחות לה:, ג) [יומא כו. סד: כתובות מג: ב"מ קו: סנהדרין פז:], ד) [בר"א פ"ח זחי זחי], ה) [דברים כח], ו) [ברכות ו.], ז) בס"ל: מדתני בלשה דגלי, ח) [שבת דף קיא:], ט) [וע"ע תוס' ברכות ו. ד"ה אלו וכו'], י) [וע' תוס' מנחות לה: ד"ה ונוייהן וע' בפי' רש"י הכא והתס], כ) [שיך במשנה לגעיל לה.],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אביי וכו' בשעה שמניחין כמו שהיה אומר: (ב) ד"ה קשר וכו' אלא עור בהמה טהורה בלבד למאי הלכתא לתפילין [תפילין] בהדיא כתיב בה למען תהיה תורת ה' בפיך מן המותר בפיך וקאמר אלא לעורן ופריך והאמר אביי ש"ן:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה דכולי עלמא וכו' דטעמא דחדשות לאו משום ספק קמיעא הוא. אלא טעמא דחדשות מפני שאין מקושרות ואסור לקושרן בשבת ואם מניחן בלא קשר אין זה דרך מלבוש בחול והוי ליה משאוי וכ"מ דשרי בחדשות משום דס"ל דמותר לקושרן בשבת קשר שאינו של קיימא בקשר מרופה עכ"ל הריטב"א ועי' בדף הקודם בתוס' ד"ה וכי אדם טורח וכו' ודו"ק:

מוסף רש"י

קשר של תפילין. שיש הרצועות על ראשו בענין שיהא דל"ת כדי שיהא שדי נראה עליהן, דש"ן נראה בקמט בית מיוחד שבפל הקלף כעין ש"ן, ולא"ת נראה בקשר ויו"ד נראה בגוותו של יד כעין רצועה קטנה ורחבה כפוף מעט כעין יו"ד (מנחות לה:). ונוייהן לבר. הסם יהא נראה מבחוץ. לשון אחר נוייהן של רצועות, שהן תלוקות מצד אחד ובצועות שחורות והוא נוייהן, לבר (מנחות לה: עיי"ש).

מוסף תוספות

א. מאי סלקא דעתיה דרב חסדא לדקדק מהא דענעבה פסולה. תוס' הרא"ש. ב. [ו]אם היתה עניבה כשרה הי' יכול לענוב. שם. ג. דכיון שאינה של קיימא וכו', מישרא שרי ר' יהודה בעניבה כי הא, משום דענעבה גרעיא קצת מקשר דעלמא. רשב"א. ד. דקסבר דעניב להו מיענב כעין קשר, וענעבה כשרה בתפילין. שם. ה. שמהדקו ומצמצמו בראשו. תוס' מנחות לו. ד"ה משעת. ו. פירוש ופשיטא דצריך בחמה טהורה. תוס' שם לה: ד"ה אלו. ז. גבי קשר, מכלל דמידי דקשר הוא. ריטב"א.

ח. משמע דשלא מן המומחה פסולין. תוס' ר"פ. ט. ולמה נקחין מכל אדם, אלא [ע"כ] שבדקן, אלמא תפלין אפילו על ידי בדיקה אין נקחין אלא מן המומחה. תוס' הרא"ש. י. אבל בדיעבד כשרין בבדיקה. ריטב"א.

יא. אפילו לכתחלה נמי. שם. יב. לוקח ממי שאינו מומחה ובודק ודיו. שם. יג. לאבוה דשמואל, כיון דלא מספקינן להו בקמיע נהי דאינו מניחן יחשיך עליהם כדעבדי גבי צבתין וכריכות. שם לעיל צו:

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פי"ט מהלכות תפילין הלכה כ' סמג שבת הל' כד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מב:

יד ב מיי' פ"ב מהלכות תפילין הלכה י סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' לט סעיף ט:

טו ג ד מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה כג כד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מב:

רב נסים גאון

אביי אמר רבי יהודה לטעמיה דאמר עניבה קשירה מעליתא היא. איתה הא דר' יהודה במסכת שבת בפרק אלו קשרין חבל דלי שנפסק לא היה קושרו אלא עונבו. ר' יהודה אומר כורך עליו פונדא או פסקיא ובלבד שלא יענבנו, ואמרי קסבר ר' יהודה עניבה כולה קשירה היא. ואיתה נמי בפרק אור לארבעה עשר. הא מני רבי היא דאמר בתרי זימני הוייא חזקה. עיקר דברי רבי (במסכת) [בתוספתא] שבת בפרק ט"ז נישאת לראשון ומת, לשיני ומת, לשלישי לא תינשא דברי רבי. ואיתה בגמ' דיבמות בפרק הבא על יבמתו, ובמסכת נידה בפרק האשה שהיא עושה צרכיה.

רבינו חננאל

ר"[ן] סבר בישנות מותר דכולי האי לא טרח אלא בחדשות טרח, ר' מאיר סבר אפילו בחדשות לא טרח. והשתא דתני אבוה דשמואל בר רב יצחק אלו הן ישנות כל שיש בהן רצועות ומקושרות, חדשות שיש בהן רצועות ואינן מקושרות. אמר משמיה דרב קשר של תפילין הלכה למשה מסיני. אמר רב נחמן ונוייהו לבר. (ואי) איכא למימר דענבי להו כעין קשירה דידהו. אמר רב חסדא זאת אומרת עניבה פסולה בתפילין. אמר רב חסדא הלוקח תפילין כו', ואוקימנא בדזבין מחד גברא, ובעינן עד (דמנחי) [דמתמחי] בשל יד ובשל ראש. והא דתני רב כהנא בתפילין בודק שתים בשל ראש, אוקימנא לר' דאמר בתרי זימני הוי חזקה. ומודה ר' בצבתין דמתרי תלתא זבין, הילכך צריך לבדוק בכל צבת שתים, כדקתני סיפא וכן צבת שני וכן צבת שלישי ואפי' רביעי ואפילו חמישי דינם שוין, והאי דקתני שלישי לאפוקי מר' חזקי', ואפילו רביעי ואפילו חמישי הכי דייניהו. מצאן צבתין או כריכות. אמר רב יהוד' כו' מחשיך עליהן ומביאן. כולן כאחת, ובסכנה מכסן והולך לו. אוקימנא במה דברים אמורים בסכנת גויים כגון שמד, אבל בסכנת לסטים, מוליכן פחות פחות מארבע אמות,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות